

Inleiding

Niet Normaal * Difference on Display is een beeldende kunst tentoonstelling, maar niet in klassieke zin. Het is meer een verkenning, een onderzoek naar het normaliteitbegrip in onze huidige samenleving.

Wat is normaal en wie dat bepaalt dat? De vraag loopt als een rode draad door de tentoonstelling. Is het normaal dat banken omvallen vanwege de hebzucht van een enkeling? Vinden we het logisch dat farmaceutische bedrijven de prijzen van hun medicijnen kunstmatig hoog houden zodat niemand ze kan slikken? Of dat jongens en meisjes een verknipt beeld van elkaar hebben omdat ze gefotoshopte beelden als maatstaf nemen?

Niet Normaal vraagt kunstenaars de paradoxen op te zoeken. Met een scherp oog bekijken ze de wereld om zich heen en delen ze hun bevindingen met de toeschouwer. Het resultaat is soms schokkend, dan weer humoristisch of ontroerend. Te midden van verleiding en confrontatie ontstaan er nieuwe niches: ruimte om niet normaal te zijn.

De vraag wat normaal is en wie dat bepaalt wordt vanuit drie verschillende invalshoeken belicht: Maakbaarheid & Perfectie, Norm & Verschil, Mens & Technologie

Maakbaarheid & Perfectie

Gelukkig! Wie wil dat niet zijn? Geluk lijkt in de westerse samenleving gekoppeld aan de plicht je leven zo in te richten dat succes is verzekerd. Scoren op het werk, uitgebreide vriendenkring, liefstellig gezin, lichaam in conditie, de vakantie in alle opzichten geslaagd. Het maakbaarheidsideaal laat niemand onberoerd. Allemaal een verjongingskuur of ten minste een ooglidcorrectie. Huidskleur en etnische gelaatstrekken zijn bestelbaar en tot modeartikel geworden. Toekomstplannen, je droombaan, een tweede huis: als je maar wil is elk doel binnen

handbereikbaar. Alleen, wat als we niet altijd kunnen of willen voldoen aan die norm.

Het idee van individuele maakbaarheid heeft een keerzijde. Streven naar perfectie beheerst ons leven. Of het nu gaat om designervagina's of gestileerde huisdieren. Onaangepast gedrag of wisselende stemmingen zijn met medicatie of injecties in één moeite van de baan. De gevolgen van onze vrijwillige deelname aan dit normalisatieproces zijn voor menig kunstenaar en schrijver een bron van inspiratie.

'Maakbaarheid en perfectie' verzamelt reacties op al deze ontwikkelingen. Kunstenaars werken op het scherpst van de snede en tonen extremen waartoe streven naar normaliteit kan leiden.

Norm & Verschil

Mensen hebben de neiging zich gedachteloos aan te passen aan gedrag dat de meerderheid normaal vindt. Normen ontstaan in de dagelijkse praktijk en worden maar zelden expliciet benoemd. Kunstenaars spiegelen ons conformisme en werpen een kritische blik op wat we normaal vinden in de huidige westerse samenleving. Hilarische taferelen zijn het gevolg.

Hoe extremer het normbesef des te groter de nadruk op verschillen. Verantwoordelijkheid voor 'verschil' wordt in toenemende mate bij het individu gelegd. Doe je er niets aan dan wordt je daar vroeg of laat toch echt op aan gesproken. Mensen met 'hun verschil' gelijkschakelen heeft grote gevolgen. Je kunt je er letterlijk blind op staren. Bij voorbaat opgesloten worden in de rol die je op basis van een afwijking krijgt toebedeeld kan verstikkend werken. Uitgummen van verschillen heeft op zijn minst een keerzijde, zo weten we uit onze recente geschiedenis.

Normalisatieprocessen kunnen wreed en ondemocratisch zijn, zo laten kunstenaars zien, en een nieuwsgierige blik kan wonderen verrichten. Kunstenaars tonen met humor en omkering hoe al te voorspelbare etiketten kunnen worden gerelativeerd.

Mens & Technologie

Zonder techniek bestaat de mens niet. Intelligente technologie - life sciences, robotica, cyberspace - dwingt tot nieuwe keuzes. Dient techniek vooral als instrument ter controle of biedt technologie ook kansen die leiden tot nieuwe mogelijkheden?

Kunstenaars, documentairemakers en designers tonen een breed spectrum: de nieuwste snufjes om ons cognitief, lichamelijk en emotioneel te verbeteren, utopieën over een wereld zonder ziekte of ouderdom, tot en met angstvisioenen dat technologie ons overheerst. Of is niet technologie de boosdoener maar degene die haar probeert te manipuleren? Wat kunnen we leren van de nieuwe verhoudingen die ontstaan?

De vraag wat normaal is en wie dat bepaalt kan niet anders dan tornen aan ons mensbeeld. Welke prijs betalen we voor perfectie en controle? Willen we wel levenslang aan de monitor? Zijn we ooit werkelijk autonoom en onafhankelijk geweest? Niet Normaal sluit af met een ode aan diversiteit, kwetsbaarheid en onderlinge afhankelijkheid. Poëzie en schoonheid wisselen elkaar af in een ode aan het leven. Met een relativerende knipoog naar perfectie.